

Nr 194.

Av herr **Lindhagen**, om grundlagsändringar beträffande samarbetet mellan regering och riksdag i utrikespolitiska ärenden.

Genom 1921 års författningsreform avsågs att bereda riksdagen något tillfälle till upplysning om utrikespolitiska angelägenheter och medansvar i deras avgöranden. Utgångspunkten hade ock varit *det gamla vänsterkravet om avskaffande av den diplomatiska sekretessen*. Resultatet har blivit att upplysningen blir särdeles torftig och sällan ens i någon mån meddelad. Att sammanträffandena enligt 56 § riksdagsordningen blevo uteslutande hemliga, sällan återkommande och på senare tider praktiskt avskaffade, att den huvudsakliga kommunikén mellan regering och riksdag förlades till en utrikesnämnd där konungen sattes som ordförande trots förbudet för konungen att närvara vid några riksdagsförhandlingar, att nämnden i övrigt avskars från all ordnad organisation och även i sitt ofullkomliga skick omsveptes med sekretess, mot en sådan ordning restes uppror i riksdagen motionsvis. Konstitutionsutskottets ordförande fränkände nämnden riksdagsutskotts karaktär, enär den "vände ryggen mot riksdagen". Herr K. G. Westman, ehuru i regel om än ej alltid, försiktigheten själv, kallade under en debatt nämnden för "en förgylld råttfälla". Jag motionerade titt och ofta om nämndens avskaffande och ersättande med ett normalt utrikesutskott, som ock kunde tjänstgöra såsom rådgivande mellan riksdagarna; om att redogörelser vid riksdagens början för det utrikespolitiska läget skulle göras till riksdagen in pleno; om att sekretess skulle ej få ifrågakomma i samarbetet i utrikespolitiska angelägenheter annat än i trängande undantagsfall.

Efter nio riksdagsmotioner av mig om ett utrikesutskott och en avlagen liberal regeringsframställning därom har nu ett sådant utskott kommit till men med påhäng av den gamla utrikesnämnden med alla dess obehörigheter.

Sekretessen blomstrar mer än någonsin, varpå Ålandsfrågan senast framstått såsom ett vittnesbörd. Regeringen må kunna föreslå sekretess, men riksdagen ensam besluta därom. Är riksdagen ej samlad vilar avgörandet på utrikesutskottet.

På grund härav hemställes,

att riksdagen ville med ledning av förslag från konstitutionsutskottet till formuleringar besluta följande ändringar i det konstitutionella samarbetet mellan regering och riksdag i utrikesärenden, nämligen

- 1) att den gamla utrikesnämndens vålnad avskaffas definitivt med rätt för regering eller utrikesutskottet att påkalla sammanträden mellan riksdagarna;
- 2) att den i 54 § regeringsformen omnämnda framställningen till riksdagen av det utrikespolitiska läget lämnas till riksdagen in pleno med rätt för riksdagsmedlem att uttala sig och framställa spörsmål;
- 3) att varje meddelande till riksdagen sker enligt 56 § icke till utrikesutskottet utan till riksdagen in pleno med rätt till diskussion och uttalande, i vilket sistnämnda fall avgörandet, om votering begäres, sker efter namnupprop enligt riksdagskatalogerna;
- 4) att sammanträde enligt 56 § med skyldighet för regeringen att lämna upplysningar även skall äga rum, när minst 20 ledamöter från vardera kammaren påkalla sådant;
- 5) att sekretess vid dessa sammanträffanden äger rum endast när synnerliga anledningar därtill föranleda; och
- 6) att vid alla förenämnda sammanträffanden mellan regeringen och riksdagen inför öppna eller slutna dörrar föras protokoll med stenografiska referat av alla yttranden.

Stockholm den 23 januari 1939.

Carl Lindhagen.
